

Třídící znak							
2	1	1	1	2	5	6	0

ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ
ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY
ze dne 27. června 2012

k ověřování dostatečného krytí úvěrových ztrát

I. Účel úředního sdělení

Účelem tohoto úředního sdělení je informovat o přístupu České národní banky při výkonu dohledu, pokud jde o posuzování, zda banka nebo spořitelní a úvěrní družstvo (dále jen „instituce“) mají dostatečně pokryty úvěrové ztráty z aktiv.

II. Krytí úvěrových ztrát

1. Každá instituce může být vystavena úvěrové ztrátě, a to bez ohledu na to, jaký přístup pro výpočet kapitálového požadavku k úvěrovému riziku používá.
2. Podle § 8b odst. 1 písm. b) a § 8b odst. 2 zákona o bankách, resp. § 7a odst. 1 písm. b) a § 7a odst. 2 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech ve spojení s § 24 odst. 1 a 4 a § 29 odst. 1 vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry (dále jen „vyhláška“), je instituce povinna při řízení rizik zohlednit všechna významná rizika a rizikové faktory, kterým je nebo může být vystavena s přihlédnutím k povaze, rozsahu a složitosti činností, a je povinna udržovat ke krytí rizik, kterým je nebo může být vystavena, přiměřený kapitál.
3. Z uvedených důvodů instituce, pokud je vystavena úvěrovému riziku, řídí i riziko spojené s úvěrovou ztrátou a v přiměřené míře je pokrývá kapitálem. Česká národní banka se proto při výkonu dohledu u všech institucí zabývá také pokrytím těchto ztrát.
4. Česká národní banka u instituce se standardizovaným přístupem¹ posuzuje úvěrové ztráty zejména z pohledávek z finančních činností. Pohledávkami z finančních činností jsou, obdobně jako pro účely pravidel pro posuzování aktiv podle § 14 písm. c) zákona o bankách a § 11 odst. 2 písm. c) zákona o spořitelních a úvěrních družstvech ve spojení s § 194 až 204 vyhlášky, zejména poskytnuté úvěry, pohledávky z finančního leasingu, pohledávky z vkladu, pohledávky ze záruky, pohledávky z akreditivu, pohledávky z

¹ Instituce, která používá pro stanovení kapitálového požadavku k úvěrovému riziku přístup založený na interním ratingu (IRB přístup), je povinna v rámci kapitálové přiměřenosti stanovovat očekávané úvěrové ztráty nejen u pohledávek z finančních činností, ale u všech expozic (aktiv a vybraných podrozvahových položek) a poměřovat je s úpravami ocenění, tj. vytvořenými opravnými položkami, kumulovanými odpisy aktiv nebo kumulovanými ztrátami z ocenění aktiv reálnou hodnotou z titulu úvěrového rizika, a vytvořenými rezervami k těmto expozicím. Pokud instituce má očekávané úvěrové ztráty vyšší než součet úprav ocenění a vytvořených rezerv, je povinna podle právních předpisů tento rozdíl pokrýt kapitálem (rozdíl je odčitatelnou položkou od kapitálu). Při stanovení očekávané úvěrové ztráty lze zohlednit pouze zajištění, které je uznatelné pro účely kapitálové přiměřenosti.

faktoringu, zálohy na pořízení cenných papírů poskytnuté na dobu delší než 30 kalendářních dnů, pohledávky z prodeje cenných papírů s odkladem splatnosti prodejní ceny na dobu delší než 30 kalendářních dnů, pohledávky z prodeje cenných papírů nevypořádaných do 30 dnů po stanoveném dni vypořádání.

5. Při ověřování dostatečného krytí úvěrových ztrát z pohledávek z finančních činností Česká národní banka zjišťuje, v jakém rozsahu jsou tyto ztráty pokryty vytvořenými opravnými položkami. Uplatňuje přitom koncept regulatorních očekávaných úvěrových ztrát.

III. Koncept regulatorních očekávaných úvěrových ztrát

6. Česká národní banka si při ověřování dostatečného krytí úvěrových ztrát vyžádá od instituce informaci o pohledávkách z finančních činností v selhání a pohledávkách z finančních činností bez selhání, a to informaci
 - a) o účetní hodnotě nesnížené o opravné položky (brutto hodnota) a informaci o opravných položkách a
 - b) v členění podle kategorií stejnorodých pohledávek a podle podřízenosti pohledávek.
7. Kategorie stejnorodých pohledávek jsou určeny zejména s ohledem na kategorie expozic pro účely kapitálové přiměřenosti, např. retailové pohledávky, podnikové pohledávky, pohledávky zajištěné nemovitostmi, pohledávky po splatnosti.
8. Česká národní banka pro každou skupinu stejnorodých pohledávek z finančních činností vypočítá očekávanou úvěrovou ztrátu, a to takto:

$$REL = E * RPD * RLGD,$$

kde: REL.....regulatorně stanovená očekávaná úvěrová ztráta
E.....účetní hodnota nesnížená o opravné položky (brutto hodnota)
RPD.....regulatorně stanovená pravděpodobnost selhání
RLGD.....regulatorně stanovená ztrátovost ze selhání.

9. Parametry konceptu regulatorně stanovených úvěrových ztrát jsou uvedeny v příloze.
10. Česká národní banka porovná regulatorně stanovené očekávané úvěrové ztráty s opravnými položkami, které instituce vytvořila k pohledávkám, a zjistí případný rozdíl.
11. Pokud rozdíl mezi regulatorně stanovenými očekávanými úvěrovými ztrátami a vytvořenými opravnými položkami dotčené instituce není nevýznamný, Česká národní banka posoudí rizikový profil této instituce a případně ji požádá o podrobné vysvětlení faktorů, které u ní ovlivnily výši opravných položek k pohledávkám z finančních činností.

IV. Opatření k nápravě

12. Pokud Česká národní banka při výkonu dohledu zjistí, že instituce nedodržuje právními předpisy stanovené požadavky na řízení rizik, zejména požadavky na řízení rizika úvěrového a rizika koncentrace, požadavky na posuzování aktiv a úpravy ocenění aktiv při

jejich znehodnocení, je oprávněna podle povahy zjištěného nedostatku vyžadovat, aby instituce ve stanovené lhůtě zjednala nápravu.

13. V případě, že Česká národní banka vyhodnotí, že pro zjednání nápravy by opatření kvalitativní povahy nebylo účinné, je oprávněna přistoupit k uplatnění opatření kvantitativní povahy.
14. Jde-li o pohledávky z finančních činností instituce, Česká národní banka při uplatnění opatření k nápravě kvantitativní povahy, kterým vyžaduje udržovat kapitál nad úroveň požadované kapitálové přiměřenosti, případně vytvořit odpovídající výši opravných položek, vychází z rozdílu mezi regulatorně stanovenými očekávanými úvěrovými ztrátami z pohledávek z finančních činností a opravnými položkami k těmto pohledávkám.

V. Výpočet úvěrových ztrát institucí

15. Pokud si instituce sama vypočítá úvěrové ztráty postupem podle bodů 8 a 9, pak zjištění, že takto vypočtené ztráty jsou nižší než opravné položky, které instituce vytvořila, nelze v žádném případě vnímat jako impuls k zahájení rozpouštění opravných položek, neboť hodnoty regulatorně stanovených parametrů bez úpravy nemusí dostatečně zohledňovat riziková specifika dané instituce.
16. Podle § 29 odst. 3 písm. a) vyhlášky je instituce povinna při omezování a krytí rizik obezřetně zohledňovat faktory, které ovlivňují výsledky vyhodnocování či měření podstupovaných rizik, včetně vlivů tvorby opravných položek. Podle § 200 odst. 3 vyhlášky instituce má být schopna prokázat dostatečnost a odůvodněnost opravných položek. Za porušení těchto ustanovení vyhlášky bude Česká národní banka považovat, jestliže instituce na základě vlastního výpočtu úvěrové ztráty přistoupí k rozpouštění opravných položek, aniž by dostatečně a při dodržení všech předepsaných postupů (srov. např. § 10 vyhlášky) ověřila, že hodnoty regulatorně stanovených parametrů dostatečně zohledňují její riziková specifika.

Viceguvernér
prof. PhDr. Ing. Vladimír Tomšík, Ph.D., v. r.

Příloha

Sekce regulace a mezinárodní spolupráce na finančním trhu
Odpovědný zaměstnanec:
Ing. Svobodová, tel. 224 412 383

Parametry konceptu regulatorních očekávaných úvěrových ztrát**1. Pohledávky z finančních činností, kterým se přiřazuje nulová očekávaná ztráta**

- a) pohledávky za osobou s rizikovou váhou 0 %, např. pohledávky za centrálními vládami a centrálními bankami členských států v jejich domácí měně, pokud jsou v téže měně financovány, pohledávky za Evropskou centrální bankou, pohledávky za mezinárodními rozvojovými bankami a mezinárodními organizacemi,
- b) pohledávky zajištěné finančním kolaterálem, pokud instituce používá jednoduchou metodu finančního kolaterálu a zajištěné hodnotě expozice přísluší riziková váha 0 %,
- c) pohledávky zajištěné finančním kolaterálem, pokud instituce používá komplexní metodu finančního kolaterálu a plně upravená hodnota expozice (hodnota E*) je nulová,
- d) pohledávky zajištěné třetí osobou, pokud poskytovatelem zajištění je osoba s rizikovou váhou 0 %.

2. Regulatorně stanovená pravděpodobnost selhání (RPD)

RPD pohledávek bez selhání

- a) Česká národní banka počítá hodnotu parametru RPD na základě tržního průměru hodnot pravděpodobností selhání (PD), získaných z dat bank využívajících IRB přístup (dále jen „vybrané banky“). Zdrojem těchto dat jsou výkazy pravidelně předkládané České národní bance, společné zátěžové testy a interní odhady České národní banky s využitím registrů úvěrů.
- b) Banky, jejichž data Česká národní banka používá pro výpočet hodnoty RPD, představují vždy alespoň 80 % sektoru úvěrových institucí bez zahrnutí poboček zahraničních bank.
- c) K výpočtu hodnoty RPD se používají hodnoty v selhání (EAD) od vybraných bank.
- d) Tržní průměr PD se určuje jako vážený průměr přes všechny vybrané banky (pro dané portfolio):

$$RPD = \frac{\sum_{i=1}^n EAD_i * PD_i}{\sum_{i=1}^n EAD_i},$$

kde index i představuje jednotlivé banky.

- e) Váženým průměrem přes EAD se docílí toho, že banky s největším portfoliem mají největší váhu na výsledné hodnotě RPD, což nejvěrohodněji vystihuje skutečnou průměrnou tržní hodnotu.

RPD pohledávek v selhání

f) Hodnota RPD u pohledávek v selhání se rovná 100 %.

Tabulka č. 1

Pohledávky z finančních činností	RPD	
	pohledávky bez selhání dlužníka	pohledávky se selháním dlužníka
Pohledávky za institucemi a za osobami, kterým se přiřazuje stejná riziková váha jako institucím	0,03 %	100 %
Pohledávky zajištěné finančním kolaterálem, pokud instituce používá jednoduchou metodu finančního kolaterálu a zajištěné hodnotě expozice přísluší riziková váha 20 %	0,03 %	100 %
Pohledávky zajištěné třetí osobou, pokud poskytovatelem zajištění je osoba s rizikovou váhou 20 %	0,03 %	100 %
Podnikové pohledávky	2,11 %	100 %
Retailové pohledávky kromě pohledávek zajištěných nemovitostmi	3,85 %	100 %
Pohledávky zajištěné nemovitostmi	2,24 %	100 %
Pohledávky po splatnosti	x	100 %

Aktualizace RPD

g) Hodnoty RPD uvedené v tabulce č. 1 jsou výsledkem výpočtů, které Česká národní banka provedla v březnu 2012.

h) Česká národní banka předpokládá, že hodnoty RPD bude alespoň jednou ročně aktualizovat.

3. Regulatorně stanovená ztrátovost ze selhání (RLGD)

Česká národní banka při uplatnění konceptu regulatorních očekávaných úvěrových ztrát uvažuje s RLGD, která vychází z doporučení Basilejského výboru pro bankovní dohled², a zohledňuje též další dostupné údaje o ztrátovosti ze selhání, zejména z výkazů předkládaných České národní bance, ze společných zátěžových testů a prováděných šetření (tabulka č. 2).

Tabulka č. 2

Pohledávky z finančních činností	RLGD	
	podřízené pohledávky	jiné než podřízené pohledávky
Pohledávky zajištěné nemovitostmi s rizikovou váhou 35 %	75 %	35 %
Retailové pohledávky kromě pohledávek zajištěných nemovitostmi	75 %	55 %
Ostatní pohledávky	75 %	45 %

² Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework - Comprehensive Version